

Consiliul Economic și Social

Distrib.: generală
15 noiembrie 2021

Originalul: limba engleză
Doar limbile engleză, franceză și
spaniolă
Tradus și revizuit de IER
(<http://ier.gov.ro/>)

Comitetul pentru Drepturile Economice, Sociale și Culturale

Listă de probleme în legătură cu al șaselea raport periodic privind România*

I. Informații generale

1. Vă rugăm să descrieți eforturile depuse de statul parte pentru a îmbunătăți înțelegerea, în rândul judecătorilor, procurorilor și avocaților, a dispozițiilor Pactului și a justițiabilității lor. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la cazurile în care drepturile prevăzute de Pact au fost aplicate sau invocate de instanțe, inclusiv exemple în acest sens. În plus, vă rugăm să prezentați informații privind asistența judiciară acordată în cazurile de pretinsă încălcare a drepturilor economice, sociale și culturale.

2. Vă rugăm să clarificați dacă Institutului Român pentru Drepturile Omului i s-a acordat un mandat clar pentru promovarea și protejarea drepturilor economice, sociale și culturale. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la demersurile făcute pentru a se asigura faptul că Institutul își îndeplinește mandatul în mod eficace și independent, cu respectarea deplină a principiilor referitoare la statutul instituțiilor naționale pentru promovarea și protecția drepturilor omului (Principiile de la Paris). De asemenea, vă rugăm să prezentați informații despre proiectul de lege privind fuzionarea Institutului cu Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării.

3. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la progresele înregistrate în îndeplinirea contribuțiilor stabilite la nivel național pentru reducerea emisiilor pe care statul parte și le-a asumat în temeiul Acordului de la Paris. Vă rugăm să prezentați rapoarte privind măsurile luate în cadrul său de adaptare pentru a aborda efectele negative ale schimbărilor climatice asupra exercitării drepturilor economice, sociale și culturale, în special de către persoanele care trăiesc în zone predispușe la dezastre și de către alte persoane și grupuri defavorizate și marginalizate.

4. În ceea ce privește pandemia de coronavirus (COVID-19), vă rugăm să prezentați informații cu privire la:

(a) Măsurile luate sau planificate, inclusiv programele temporare de asigurări sociale, pentru a acorda asistență sau a atenua impactul pandemiei asupra exercitării drepturilor economice, sociale și culturale de către persoane și grupuri dezavantajate și marginalizate, în special lucrători cu forme atipice de încadrare în muncă și din economia informală (subterană), precum și eficacitatea acestora;

(b) Măsurile luate pentru a facilita accesul universal și egal la teste, tratamente și vaccinuri pentru COVID-19, în special în zonele rurale, inclusiv date statistice relevante în această privință; precum și criteriile stabilite pentru a acorda prioritate grupurilor care urmează să fie vaccinate și măsurile luate pentru a aborda scepticismul referitor la vaccinare;

* Adoptată de grupul de lucru pre-sesiune în cadrul celei de a 69-a sesiuni (18–22 octombrie 2021).

(c) Măsurile luate pentru a garanta că constrângerile asupra resurselor de asistență medicală cauzate de pandemie nu împiedică în mod semnificativ furnizarea altor servicii medicale și a asistenței medicale.

II. Aspecte legate de dispozițiile generale ale Pactului (articolele 1–5)

Maximul de resurse disponibile [articolul 2 (1)]

5. Pentru a permite Comitetului să evalueze dacă statul parte utilizează maximul de resurse disponibile pentru a realiza drepturile recunoscute în Pact, vă rugăm să prezentați informații cu privire la evoluția din ultimii 10 ani a următoarelor elemente:

(a) Procentul din populație care trăiește sub pragul sărăciei, astfel cum este definit la nivel național, înainte și după impozite și transferuri;

(b) Nivelurile inegalității veniturilor, definite ca raportul dintre venitul global acumulat de cel mai bogat decil al populației și venitul global al celor mai săraci 40 % din populație, înainte și după impozite și transferuri;

(c) Nivelurile inegalității averilor, definite ca raportul dintre activele deținute de cel mai bogat decil al populației și activele deținute de cei mai săraci 50 % din populație;

(d) Proporția din veniturilor publice care este generată prin impozite;

(e) Cotele de impozitare percepute pe profiturile întreprinderilor și pe veniturile personale, cota de taxă pe valoarea adăugată (exclusiv taxa pe valoarea adăugată pentru articole de lux, tutun, alcool, băuturi răcoritoare și gustări cu conținut de zahăr, precum și benzină și motorină) și procentul din veniturile globale generate din impozitul pe venitul personal colectat de la cei mai bogați 10 % din populație;

(f) Cheltuielile publice ca procent din produsul intern brut și, în cadrul cheltuielilor publice totale, proporția din bugetul de stat care este alocată cheltuielilor sociale, inclusiv ocuparea forței de muncă, educația, alimentația, sănătatea, apa și salubritatea, asigurările sociale, locuințele și cultura;

(g) Nivelurile absolute ajustate în funcție de inflație ale cheltuielilor sociale;

(h) Măsurile luate pentru îmbunătățirea capacității administrative și a transparenței în alocarea bugetului în domeniile legate de realizarea drepturilor prevăzute de Pact și în executarea bugetului alocat.

6. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la rezultatul măsurilor legislative și politice luate de statul parte pentru combaterea corupției în sectorul public, în special în sectorul sănătății,¹ și să precizați provocările întâmpinate la punerea în aplicare a măsurilor respective și demersurile făcute pentru a le depăși. De asemenea, vă rugăm să prezentați informații cu privire la cauzele în materie de corupție introduse, cercetate și urmărite penal, inclusiv date statistice anuale, precum și pedepsele aplicate persoanelor condamnate. În plus, vă rugăm să prezentați informații cu privire la măsurile luate pentru combaterea corupției în sectorul privat și al fluxurilor financiare ilicite.

Nediscriminarea [articolul 2 (2)]

7. Vă rugăm să precizați rezultatul măsurilor luate în cadrul strategiei de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome în perioada 2012–2020, inclusiv progresele înregistrate și provocările întâmpinate la punerea în aplicare a strategiei. În ceea ce privește cazurile de discriminare pe criterii de etnie romă sesizate la Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, vă rugăm să prezentați informații cu privire la reparațiile acordate victimelor și orice recomandări făcute de Consiliul Național care necesită schimbări de politici sau structurale. În plus, vă rugăm să indicați măsurile luate pentru a îmbunătăți

¹ E/C.12/ROU/6, pct. 52–57, 202–203.

colectarea de date privind accesul romilor la locuri de muncă, asigurări sociale, locuințe, asistență medicală și educație, precum și să prezentați date statistice relevante în acest sens.

8. Având în vedere cadrul legal modificat care permite solicitanților de azil să lucreze la 3 luni după începerea procedurii de azil,² vă rugăm să indicați orice măsuri luate pentru a recunoaște calificările și competențele solicitanților de azil dobândite în țările lor de origine, precum și alte măsuri luate pentru a le facilita accesul la un loc de muncă. Vă rugăm să precizați măsurile luate pentru a îmbunătăți condițiile de viață din centrele de primire și pentru a majora ajutorul financiar nerambursabil pentru a permite solicitanților de azil să își acopere nevoile de bază. Vă rugăm să indicați numărul străinilor cu statut de „tolerat” și măsurile luate pentru a garanta că natura temporară a statutului lor nu împiedică exercitarea de către aceștia a drepturilor consacrate în Pact.

9. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la progresele înregistrate de statul parte în combaterea discriminării bazate pe orientarea sexuală și identitatea de gen, inclusiv în ceea ce privește accesul la servicii legate de drepturile economice, sociale și culturale, în special la serviciile de ocupare a forței de muncă și de asistență medicală. Vă rugăm să indicați măsurile luate pentru punerea în aplicare a hotărârii pronunțate recent de Curtea Europeană a Drepturilor Omului cu privire la recunoașterea identității de gen a persoanelor transgen.³

Drepturi egale pentru bărbați și femei (articolul 3)

10. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la:

(a) Măsurile luate, inclusiv măsuri speciale temporare, pentru a îmbunătăți reprezentarea femeilor în funcțiile de decizie, atât în sectorul public, cât și în cel privat, cu date statistice actualizate în acest sens;

(b) Măsurile luate, precum și eficacitatea acestora, pentru a aborda marile decalaje de gen raportate în ceea ce privește participarea pe piața muncii și ocuparea forței de muncă;

(c) Măsurile luate pentru a aborda incidența ridicată a violenței de gen, în special în timpul pandemiei de COVID-19, și pentru a aborda nivelul scăzut al plângerilor privind astfel de violențe, în special violul, și răspunsul necorespunzător al organelor de aplicare a legii în acest sens.

III. Aspecte legate de dispozițiile speciale ale Pactului (articolele 6–15)

Dreptul la muncă (art. 6)

11. Vă rugăm să precizați progresele înregistrate și dificultățile întâmpinate la punerea în aplicare a Planului de Implementare a Garanției pentru Tineret pentru perioada 2014–2015 și a celui pentru perioada 2017–2020, precum și alte măsuri luate pentru a reduce numărul mare al tinerilor care nu sunt încadrați în muncă și nu urmează niciun program educațional sau de formare. În acest sens, vă rugăm să prezentați date statistice anuale de la punerea în aplicare a planurilor. Vă rugăm să prezentați un raport privind aplicarea cotei de 4 % pentru încadrarea în muncă a persoanelor cu dizabilități, inclusiv date statistice relevante și sancțiuni aplicate în caz de nerespectare a conformității, precum și cu privire la alte măsuri luate, și rezultatul acestora, pentru a îmbunătăți încadrarea în muncă a persoanelor cu dizabilități. În plus, vă rugăm să prezentați informații despre măsurile luate pentru a crea locuri de muncă decente pentru persoanele vârstnice și pentru a facilita angajarea acestora.

12. Vă rugăm să prezentați informații privind numărul de lucrători din economia informală și de lucrători cu forme atipice de încadrare în muncă în statul parte. Vă rugăm să precizați măsurile luate pentru a facilita tranziția de la economia informală la cea formală și

² *Ibidem*, pct. 118.

³ Curtea Europeană a Drepturilor Omului, *X și Y împotriva României*, cererile nr. 2145/16 și nr. 20607/16, hotărâre, 19 ianuarie 2021.

pentru a proteja drepturile economice și sociale ale lucrătorilor cu forme atipice de încadrare în muncă.

Dreptul la condiții de muncă juste și prielnice (articolul 7)

13. Vă rugăm să clarificați dacă salariul minim pe economie se aplică tuturor lucrătorilor din statul parte, inclusiv lucrătorilor care desfășoară o activitate independentă, lucrătorilor migranți și celor din sectorul informal, și dacă este suficient să asigure lucrătorilor și familiilor acestora un trai decent. Vă rugăm să prezentați informații privind aplicarea salariului minim pe economie, inclusiv nivelul de conformitate și sancțiunile aplicate în caz de neconformitate. De asemenea, vă rugăm să prezentați informații despre măsurile luate pentru a aborda disparitățile salariale între sexe în anumite sectoare, inclusiv în sectorul financiar și al asigurărilor, sectorul industriei prelucrătoare și cel al construcțiilor, și să clarificați dacă principiul egalității de remunerare pentru muncă de valoare egală este încorporat în legislația muncii și în contractele colective de muncă. În plus, vă rugăm să prezentați informații despre eforturile depuse de statul parte pentru a se asigura că toți lucrătorii au un salariu echitabil, astfel cum se prevede la articolul 7 litera (a) punctele (i) și (ii) din Pact și punctul 10 din Comentariul general al Comitetului nr. 23 (2016) privind dreptul la condiții de muncă juste și prielnice.

14. Vă rugăm să clarificați dacă legislația muncii oferă protecție tuturor lucrătorilor, inclusiv lucrătorilor care desfășoară o activitate independentă, lucrătorilor din economia informală și lucrătorilor migranți, și să indicați eventualele lacune legislative în ceea ce privește protecția drepturilor lucrătorilor la condiții de muncă juste și prielnice. Vă rugăm să prezentați informații privind aplicarea legislației muncii prin intermediul Inspecției Muncii, inclusiv date statistice defalcate relevante, principalele domenii de îngrijorare identificate prin inspecții și orice măsuri legislative și politice luate în consecință. În plus, vă rugăm să prezentați informații cu privire la măsurile luate pentru a spori eficacitatea Inspecției Muncii și pentru a se asigura că aceasta nu servește la verificarea statutului de migrație al lucrătorilor.

15. Vă rugăm să precizați măsurile luate pentru a îmbunătăți securitatea și sănătatea la locul de muncă și pentru a preveni incidența accidentelor de muncă și a bolilor profesionale. În acest sens, vă rugăm să prezentați informații despre numărul de accidente de muncă (inclusiv vătămări și decese) și boli profesionale, inclusiv date statistice relevante defalcate pe industrie și sex. Vă rugăm să explicați ce măsuri au fost luate pentru a se asigura că lucrătorii nu sunt expuși unor riscuri suplimentare în materie de securitate și sănătate ca urmare a pandemiei de COVID-19 și pentru a proteja lucrătorii care nu își pot desfășura activitatea de la distanță.

Drepturile sindicale (articolul 8)

16. Vă rugăm să indicați orice revizuire legislativă efectuată în vederea eliminării restricțiilor privind exercitarea drepturilor sindicale ale anumitor categorii de lucrători, inclusiv ale lucrătorilor cu forme atipice de încadrare în muncă și ale funcționarilor publici. Vă rugăm să indicați, de asemenea, orice progres înregistrat în eliminarea obstacolelor din calea înființării unui sindicat, inclusiv cerințele minime de aderare și controlul sau restricțiile privind finanțele și activitățile sindicatelor. Vă rugăm să prezentați informații detaliate privind cazurile de discriminare împotriva sindicatelor și de ingerință în exercitarea drepturilor sindicatelor care au fost sesizate autorităților competente, inclusiv cazurile exemplare și sancțiunile aplicate în astfel de cazuri. În ceea ce privește negocierea colectivă, vă rugăm să prezentați informații privind criteriile de reprezentare, date statistice anuale privind numărul de contracte colective încheiate și proporția celor încheiate cu sindicate, precum și informații privind măsurile luate pentru a extinde sfera negocierilor colective.

Dreptul la securitate socială (articolul 9)

17. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la:

(a) Orice revizuire efectuată cu privire la criteriile de eligibilitate și ratele de utilizare pentru programele universale de prestații sociale, precum și a măsurilor luate pentru a majora cuantumul prestațiilor respective;

(b) Măsurile luate pentru extinderea acoperirii programului privind venitul social minim de inserție și pentru creșterea cuantumului prestațiilor, precum și indexarea beneficiilor de asistență socială universale și bazate pe testarea mijloacelor de trai;

(c) Măsurile luate pentru a spori acoperirea și cuantumul prestațiilor sociale contributive, inclusiv pensiile și indemnizațiile de șomaj, precum și măsurile luate pentru a egaliza vârsta de pensionare pentru bărbați și femei.

18. Având în vedere anterioarele observații finale ale Comitetului,⁴ vă rugăm să prezentați informații cu privire la:

(a) Măsurile luate, inclusiv cele bugetare și instituționale, pentru a aborda impactul negativ al descentralizării serviciilor sociale asupra furnizării acestora;

(b) Măsurile luate pentru a aborda decalajele mari dintre zonele rurale și cele urbane în ceea ce privește accesul la servicii sociale care sunt esențiale pentru realizarea drepturilor economice, sociale și culturale;

(c) Supravegherea și monitorizarea serviciilor sociale prin intermediul mecanismului de Inspecție Socială,⁵ inclusiv principalele domenii în care apar nereguli și deficiențe, măsurile luate pentru remedierea acestora și sancțiunile aplicate furnizorilor de servicii.

Ocotirea familiei și a copiilor (articolul 10)

19. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la:

(a) Punerea în aplicare a măsurilor luate de statul parte pentru a asigura distribuirea egală a responsabilităților de îngrijire a copiilor între bărbați și femei,⁶ inclusiv eventualele obstacole în calea beneficiarii de aceste măsuri semnalate de părinți și date statistice, defalcate pe sexe, privind ratele de utilizare a concediului parental și durata concediului parental luat;

(b) Măsurile luate pentru consolidarea sistemului de protecție a copilului pentru copiii neînsoțiți care solicită azil, în special în ceea ce privește reprezentanții legali, serviciile de interpretare și condițiile de primire, inclusiv datele statistice relevante privind accesul la reprezentanți legali și raportul dintre interpreți și copii;

(c) Orice demersuri făcute pentru modificarea Legii nr. 21/1991 în vederea acordării de cetățenie copiilor născuți în statul parte, copii care altminteri ar fi apatrizi.

Dreptul la un nivel de trai suficient (articolul 11)

20. Având în vedere anterioarele observații finale ale Comitetului,⁷ vă rugăm să precizați măsurile luate, și progresele realizate în acest sens, pentru a reduce nivelul sărăciei, în special în rândul romilor, al copiilor, al persoanelor vârstnice, al persoanelor cu dizabilități și al persoanelor care locuiesc în zone rurale. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la măsurile luate pentru a combate inegalitățile socioeconomice, inclusiv măsuri fiscale.

21. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la legislația-cadru și politica adoptată în vederea realizării dreptului la o locuință adecvată. În special, vă rugăm să precizați:

(a) Măsurile luate, și progresele realizate în acest sens, pentru a aborda decalajul semnificativ dintre cererea și oferta de locuințe sociale și pentru a revizui criteriile de eligibilitate;

(b) Progresele realizate în punerea în aplicare a măsurilor luate pentru reglementarea locuințelor în așezări informale, inclusiv modificarea legii cadastrului și a publicității imobiliare, precum și îmbunătățirea condițiilor de viață de bază în astfel de așezări,

⁴ E/C.12/ROU/CO/3-5, pct. 16.

⁵ E/C.12/ROU/6, pct. 150–152.

⁶ *Ibidem*, pct. 90–96.

⁷ E/C.12/ROU/CO/3-5, pct. 17.

inclusiv accesul la apă potabilă curată, instalații sanitare, electricitate, transport public și alte servicii de bază;

(c) Dacă reprezentanții ai romilor au fost implicați în elaborarea și punerea în aplicare a măsurilor luate de statul parte pentru a asigura locuințe adecvate romilor și pentru a îmbunătăți condițiile de locuit ale acestora,⁸ precum și nivelul până la care s-au înregistrat progrese prin intermediul acestor măsuri.

22. Având în vedere anterioarele observații finale ale Comitetului,⁹ vă rugăm să prezentați informații cu privire la:

(a) Dispoziții legale referitoare la protecția împotriva evacuărilor forțate și la o procedură de evacuare care respectă standardele internaționale privind drepturile omului;

(b) Măsurile luate, și rezultatul acestora, pentru a preveni evacuările forțate ale romilor și pentru a asigura respectarea procesului echitabil;

(c) Evacuările efectuate în ultimii 7 ani, inclusiv date statistice, defalcate pe regiuni, referitoare la numărul de evacuări forțate și de gospodării și persoane afectate, precum și formele de locuințe alternative puse la dispoziția persoanelor evacuate.

23. Vă rugăm să prezentați informații cu privire la măsurile luate pentru a aborda numărul mare de gospodării, în special cele de tip locuințe sociale și ale romilor, care sunt în întârziere cu plata facturilor la utilități, precum și măsurile luate pentru a preveni întreruperea serviciilor de utilități pentru neplata facturilor. Vă rugăm să indicați orice măsuri luate pentru a se asigura că politica de stabilire a prețurilor pentru serviciile de utilități, inclusiv energie electrică și gaz, se bazează pe norme și principii de drepturile omului.

Dreptul la sănătate fizică și mintală (articolul 12)

24. Vă rugăm să indicați măsurile luate pentru a extinde acoperirea asigurărilor sociale de sănătate, inclusiv la lucrătorii din economia informală și solicitanții de azil, precum și sfera de aplicare a serviciilor de asistență medicală incluse în asigurare; pentru a crește alocarea din bugetul de stat pentru asigurări; și pentru a reduce plățile făcute din bani proprii. Vă rugăm să prezentați informații despre măsurile luate pentru îmbunătățirea disponibilității, accesibilității și calității serviciilor de sănătate mintală, precum și despre proporția din bugetul de stat pentru sănătate publică alocată sectorului sănătății mintale. Vă rugăm să precizați orice măsuri luate pentru îmbunătățirea serviciilor de sănătate preventive, inclusiv în ceea ce privește bolile cardiace ischemice, bolile legate de alcool și HIV/SIDA.

25. Vă rugăm să precizați condițiile în care se poate efectua avort în mod legal și măsurile luate, precum și eficacitatea acestora, pentru a aborda restricționarea accesului la avort în condiții sigure și legale ca urmare a exercitării obiecțiilor pe motive de conștiință de către cadre medicale și a refuzului unor spitale de stat de a efectua avortul, refuz semnalat de unele persoane. Vă rugăm să clarificați criteriile de „eligibilitate” pentru produsele contraceptive gratuite,¹⁰ precum și să menționați măsurile luate pentru a asigura accesul liber la informații și servicii privind sănătatea reproducției, inclusiv contraceptive. În plus, vă rugăm să indicați măsurile luate pentru a îmbunătăți eficacitatea programului privind depistarea timpurie și activă a cancerului de col uterin.

Dreptul la educație (articolele 13–14)

26. Vă rugăm să indicați orice evaluare efectuată cu privire la impactul descentralizării asupra dreptului la educație, în special asupra copiilor din zonele cu administrații publice locale mai sărace, precum și măsurile luate pentru a aborda orice impact negativ în această privință. Vă rugăm să prezentați informații privind măsurile luate pentru atingerea nivelului minim de finanțare a educației naționale, astfel cum se prevede în Legea educației naționale, împreună cu un calendar. Vă rugăm să precizați măsurile luate pentru a aborda nivelul ridicat al analfabetismului funcțional în rândul elevilor în vârstă de 15 ani și pentru a îmbunătăți

⁸ E/C.12/ROU/6, pct. 170–171.

⁹ E/C.12/ROU/CO/3-5, pct. 19.

¹⁰ E/C.12/ROU/6, pct. 235.

performanțele școlare generale ale elevilor la toate nivelurile, în special ale romilor și ale altor elevi defavorizați și marginalizați. În plus, vă rugăm să prezentați informații despre măsurile luate pentru a aborda perturbarea educației cauzată de pandemia de COVID-19 pentru a garanta că aceasta nu afectează în mod disproporționat persoanele cele mai defavorizate și marginalizate.

Drepturile culturale (articolul 15)

27. Vă rugăm să prezentați informații privind educația în limbile minorităților și măsurile luate pentru conservarea și promovarea limbilor, istoriei și culturii grupurilor naționale și etnice minoritare, inclusiv a grupurilor minoritare maghiare și rome. Vă rugăm să indicați măsurile luate pentru promovarea utilizării limbilor minoritare de către autoritățile locale în orașele și satele cu o prezență semnificativă a grupurilor naționale și etnice minoritare.
